

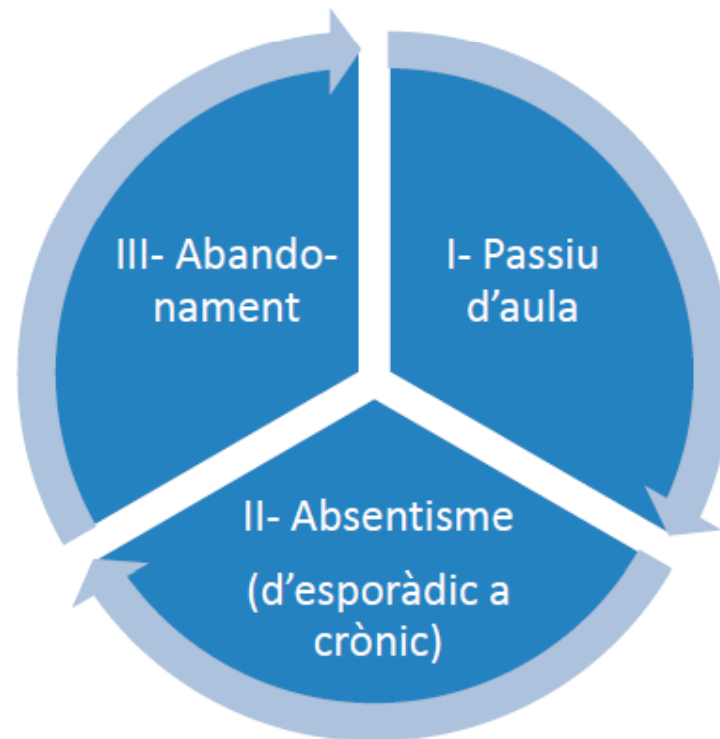
DEBATS D'EDUCACIÓ

WEBINAR PREVENIR LA DESAFECCIÓ ESCOLAR

Joan Rué, catedràtic de la Facultat d'Educació de la Universitat Autònoma de Barcelona.
Joan.Rue@uab.cat

Octubre 2014

Desafecció E. i efectes associats

Magnituds del fenomen i el seu diagnòstic

	<i>Objectiu UE 2010</i>	CAT 2012
Abandonament	10%	24%

*Dos conceptes explicatius clau:
iniquitat social i baixa eficiència del sistema
(relació entre abandonament i nivell socio-c.)**

**Inf. F Bofill 2013, Martínez et al.*

Referents (2006) que encara poden orientar-nos*

- No s'utilitzen indicadors reconeguts i contrastats per detectar situacions de risc.
- Un 23% d'alumnes amb dificultats a 1er d'ESO, no les redueix. S'incrementa en un 8%, a 4rt.
- Un 14% manifesta una important distància emocional respecte del professorat.

Rué, J., et alt. (2006), *Disfrutar o sufrir la enseñanza obligatoria. Quién es quién ante las oportunidades escolares*, Barcelona, Octaedro

- El 30-40% de l'alumnat ESO reconeix treballar “a mitges”.
- El nivell *màxim* d'interès pel que es fa **a classe** és detecta a primer i no sobrepassa el 49%.
- El màxim d'interès **per l'Escola** només el mostra el 20% d'als.
- El *desinterès* pels **materials** emprats a les aules supera sempre la majoria d'opinions.

Rué, J., et alt. (2006)

- Els alumnes que van malament demanen molt poc **què fer** per millorar i les famílies els poden aportar poc suport.
- Entre segon i tercer es denota un grau de “ruptura” emocional de certs alumnes cap a l’escolaritat.
- No hi ha grans diferències entre els centres i els seus resultats, però sí dins dels centres entre els alumnes amb diferent capital sociocultural.

Rué, J., et alt. (2006)

L'escola compensa relativament poc
(els dèficits socioculturals familiars): 7
punts menys que la mitjana OCDE.
(PISA)

*Som al límit d'allò que pot ser, o bé
al límit del que sabem fer?*

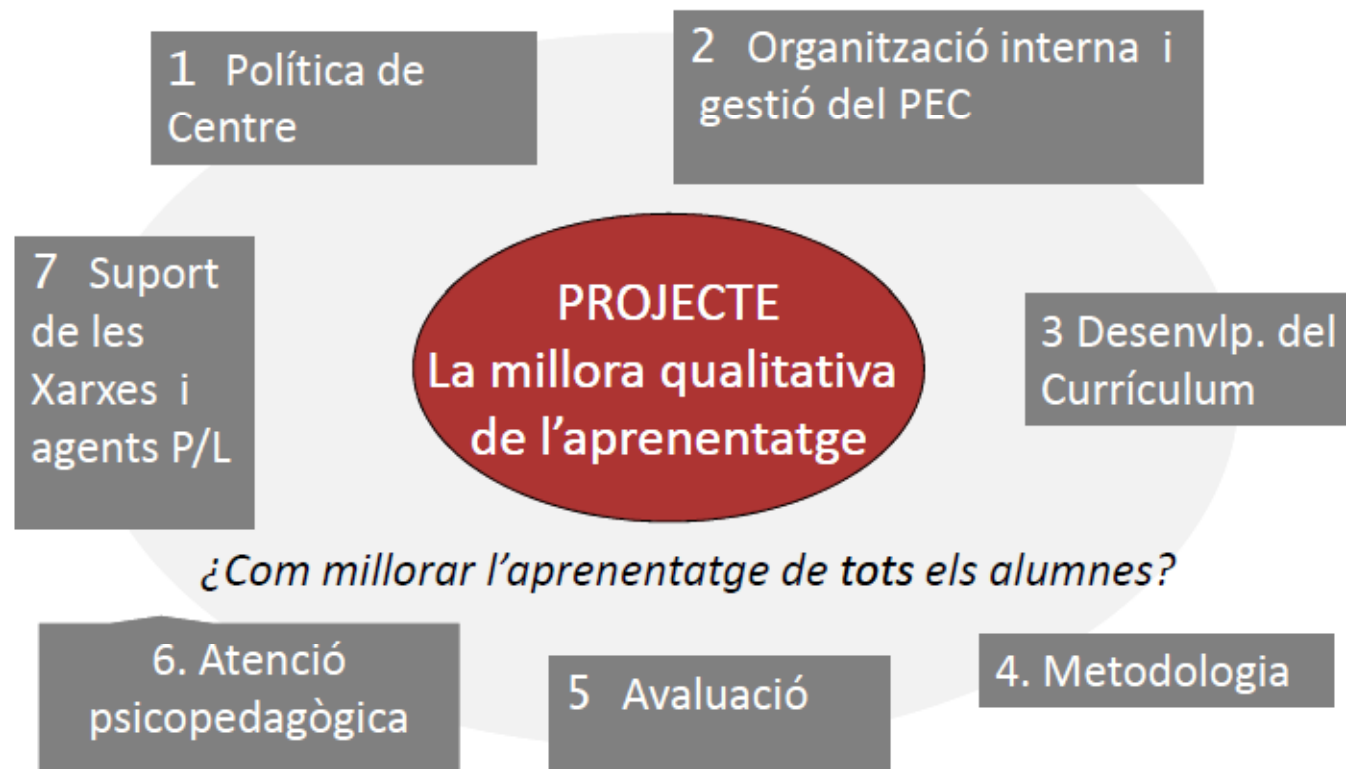
Perquè l'escola no ho pot tot ...

- Cal pensar (i fer, individual i col·lectivament) de manera diferent.
- Cal pensar en com *vertebrar-la* amb el *capital cultural disponible* en un lloc determinat.

PROPOSTES

atenent la complexitat del fenomen i
de com abordar-lo

1- Orientar fins on sigui possible l'acció de l'equip envers a:

¿Com millorar l'aprenentatge de tots els alumnes?

¿Quin "entorn d'oportunitats" pot ser el medi escolar?

1 i 2. Politiques possibles de centre i l'organització funcional del PEC

Adoptar un marc: seqüència de factors incidint en l'absentisme*

I. Pre-condicions (socioculturals, econòmiques, lingüístiques, familiars, etc.) favorables a la manifestació de fenòmens de risc.

Característiques del medi escolar como a entorn d'oportunitats

II. Sentiment de pèrdua de la pròpia autoestima

III. *Conflicte* entre els interessos dels alumnes i els de 'l'Escola'

IV. Protecció, complicitat/ suport afectiu del grup familiar i dels iguals respecte esta situació personal

*RISC ALT
D'
ABSEN
TISME*

Detonants primaris

Detonants secundaris

*Rué et alt. 2005. CIDE, MEC

Entendre la complexitat del fenomen i de tractaments específics

Prevenir, detectar (Rué et al. 2005)	Diagnosticar	Intervenir
Passivitat a l'aula	Comprensió Relació coneixement amb la pròpia experiència/interessos Instruments de treball, Hàbits, Alimentació, Dificultats afectives viscudes Autoestima Nivell de socialització/integració	A l'aula
Impuntualitat primeres hores		+ equip cicle
Absentisme esporàdic		+ compromís pares
Absentisme freqüent/ a certes matèries ...		+ especialistes, psicopedag. ed. social, ...
Tenir 3 o més matèries suspeses		
Abst. crònic		+ serveis socials mpals, altres

Exemples d'accions: transició de primària a secundària i l'acollida als centres (Rué et al. 2005)

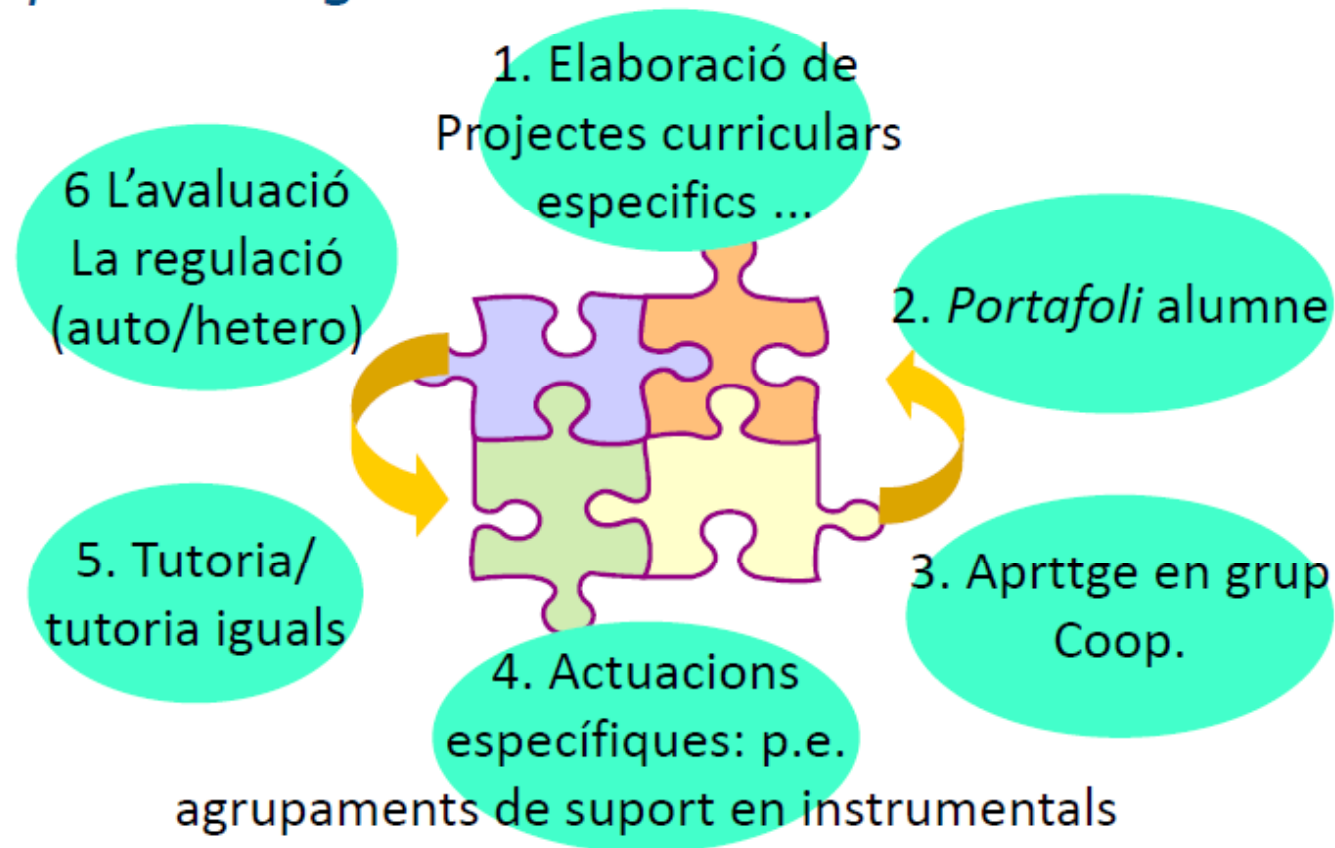
	Presentació IES als alumnes de primària	Reunions primària - secundària	Alumnes durant el curs	Família	Alumnes IES inici curs	Nouvinguts	Necessitats educatives especials	Diagnòstic general	Reunions internes IES	Accions locals específiques
Prèviament al canvi										
Primers moments del canvi										
Durant el primer trimestre										
Durant tot el curs										
Coordinació educativa tot el curs										

Tres reptes per a tots els alumnes, en el nou escenari socio-productiu i cívic

- Desenvolupar una auto-percepció positiva respecte del fet d'aprendre i de seguir aprenent.
- Desenvolupar *competències en 'aprendre'*, com ara: formació contextualada en projectes, en problemes, en situacions, segons necessitats,...
- Dominar els coneixements i eines bàsiques, definits pels obj. terminals d'ESO.

3- 4 Desplegar el currículum i metodologies

Exemples: estratègies inclusives en l'aprenentatge

Apropiar-se del coneixement

- A partir de Dewey
 - Aprenentatge com experiència: problemes, cassos, recerca interdiscipl., mòduls ...
- A partir de Vygotsky
 - ZDP, socialització, cooperar en l'aprenentatge, exposar als altres, elaborar textos, explicar ...
- A partir de Bruner
 - Suport, bastides, reflexivitat, aprendre a preguntar,
 - Narrar, us de portafoli, blogs, ...

Característiques dels *problemes- projecte*

- ✓ Reflectir / proposar situacions de la vida real. Tenir interès per als estudiants. Ser un repte a l'abast.
- ✓ Estar basat en necessitats del seu aprenentatge
- ✓ Les respostes i resultats obtinguts han d'estar justificats en els aprenentatges dels estudiants.
- ✓ Motivar la iniciativa en la recerca d'informació dels estudiants, en les hipòtesis de resolució i els processos.

Aspectes que aprendre mitjançant **projectes** hauria de considerar

- Com s'aborda la relació de l'alumne amb el coneixement?
- Què haurien de ser capaços *de saber i de fer*, com a mínim, els alumnes al final de la proposta?
- Fins a on els alumnes seran capaços de pensar, d'entendre la seva realitat i de decidir per sí mateixos, a partir dels problemes presentats?

Orientacions pels projectes de formació (alumnes de gran risc)

- Propostes de treball operatives, interdisciplinàries i aplicades
- Basades en competències bàsiques
- Contextualitzades en l'entorn local i sociocultural
- Propostes individuals i/o grupals
- Desenvolupades en primera instància pels agents educatius dels centres i/o entre diversos agents locals
- Susceptibles de reconeixement com a graduat .

5 Avaluació

Orientacions de l'avaluació que milloren els aprenentatges

- ✓ Facilitar als estudiants poder prendre decisions i verificar els seus resultats.
- ✓ Incorporar els portafolis
- ✓ Incorporar processos d'auto-regulació dels processos de treball i dels coneixements resultants.
- ✓ Incorporar l'auto-avaluació individual/grupal
- ✓ Introduir eines com les *matrius d'avaluació*.
- ✓ Ser avaluats amb transparència, amb la seva participació.

6-7. Atenció psicopedagògica i suport extern

A més complexitat formativa, atenció més especialitzada i també més complexa

Se sap que, a partir del seu projecte i de la seva situació local, l'acció formativa dels centres (dels seus equips) tendeix a ser de major qualitat i inclusora quan: ...

- *Internament:*
adopten una dinàmica de treball basada en la coordinació
adopten una actitud reflexiva i indagadora respecte els seus
funcionaments i resultats.
- *En relació a la pròpia comunitat:*
es genera complicitat i participació amb el projecte.
- *En relació a altres professionals i experiències:*
formen part d'una xarxa professional d'intercanvis.
es vertebren en comunitats d'aprenentatge.
- *En relació als agents locals i les institucions:*
troben el suport dels agents del seu entorn i el suport
institucional de l'administració local i l'àlea de les polítiques
més generals.

Referents a debat

- 1- La societat actual mostra la tendència a fer recaure en l'individu les contradiccions del Sistema. (Z.Baumann)
- 2- La situació de risc no explica, per sí mateixa, les causes del mateix.
- 3- Pot ser deguda als *funcionaments* del model d'atenció educativa, o veure's reduïda per aquests..
- 4- Els estàndards bàsics d'èxit són a l'abast dels alumnes en situació de risc, si s'entén el currículum com un *sistema d'oportunitats*.

5. El tractament d'aquest tipus d'alumnat suposa re-elaborar les eines conceptuais i els *funcionaments* envers la qualitat.
6. És fonamental detectar anticipadament els factors de risc.
7. També ho és introduir factors d'ordre socioafectiu en el tracte amb aquest alumnat.

Però també ...

La major diversificació de l'alumnat no s'ha correspost amb inversió i l'ampliació de recursos: conceptuals, personals, materials, curriculars, d'espais, metodològics i de funcionalitats.

La forma d'organitzar l'escolaritat resol l'administració dels recursos institucionals (docència profes., hores, matèries, ...) però no atén les necessitats de tot l'alumnat (integració de coneixements i d'activitats, de cicles de maduració personal, d'orientació, ...)

El model d'aparell educatiu tendeix a ser intocable i autònom, sense responsabilització social en els seus resultats.